

VIJFJAARLIJKSE PRIJS VAN DE KONINKLIJKE ACADEMIE VOOR NEDERLANDSE
TAAL EN LETTERKUNDE VOOR PODIUMTEKSTEN 2007 (PERIODE 2002-2006)

De Fondsprijzen ‘nieuwe stijl’ van de Academie heten voortaan nominaties. Ze worden elk jaar toegekend aan een of meerdere werken in elk van de vijf genres waarvoor de Academie om de vijf jaar een prijs uitreikt. Uit deze nominaties wordt dan afwisselend de vijfjaarlijkse prijs van de Academie voor essay, podiumteksten, studie van oudere Nederlandse taal, literatuur en cultuur, poëzie, en proza gekozen.

De eerste vijfjaarlijkse prijs voor podiumteksten 2007 omvat de periode 2002-2006.

A. Nominaties

Nominatie **Karel Boury 2005** (periode 2004): **Die Siel van die mier** van David van Reybrouck.

“Die siel van die mier” van David van Reybrouck is een indringend verslag over een psychologisch proces dat zich afspeelt tegen de achtergrond van een buitengewoon complexe maatschappelijke context. De auteur laat zich daarbij inspireren door een tekst van de Zuid-Afrikaanse schrijver Eugene Marais, die zeer ten onrechte vooral bekendheid heeft gekregen door een al dan niet vermeend plagiaat van Maurice Maeterlinck. De oorspronkelijke tekst kan gelezen kan worden als een parabel over de mensenmaatschappij, meer specifiek de maatschappij die zich in koloniaal Afrika gevormd heeft, en over wat die maatschappij met de individuen doet. Dat thema heeft Van Reybrouck meesterlijk uitgewerkt in “De plaag, het knagen van schrijvers, termieten en Zuid-Afrika” (2001), het boek waarvoor hij vorig jaar een nominatie gekregen heeft voor de vijfjaarlijkse prijs van de academie voor proza, en opnieuw, op vraag van Josse de Pauw en Het muziek Lod, in de monoloog “Die siel van die mier” (2004).

“Die siel van die mier” is als podiumtekst uitzonderlijk omdat hij een goede acteur de gelegenheid geeft om zich in al zijn menselijkheid aan het publiek te tonen. Dat kan doordat de tekst in se niet geënceneerd is; hij reikt mogelijkheden aan, niet meer dan dat. Tegelijk is hij zo rijk, dat hij elke goede acteur de gelegenheid biedt om zijn eigen stuk te realiseren. Het valt bij opvoeringen op hoe moeiteloos een begaafde speler erin slaagt om fragmenten te vinden en aan elkaar te lassen, en hoe hij daarbij het taalgebruik van de schrijver volledig kan blijven respecteren zonder zijn eigenheid geweld aan te doen.

Van Reybrouck gebruikt in deze tekst een gevarieerde taal, die aan elke eenvoudige kwalificatie weerstaat, waarin boertigheid, wetenschappelijke precisie en poëtische spankracht een sterk team vormen, dat zowel de toehoorder als de lezer de hele tijd in zijn ban houdt.

Nominatie **Nestor de Tière 2007** (periode 2002-2006): Eric De Volder voor zijn toneelwerk in de periode 2002-2006.

Eric De Volder is niet alleen een van de grote bezielers van het theaterleven in Gent, hij is misschien nog meer een schrijver van theaterstukken. De Academie heeft hem in 1998 al eens bekroond met de Nestor de Tièreprijs over de periode 1996-1997, voor zijn stuk "Polderkoorts". In de periode 2002 tot 2006 heeft hij niet minder dan acht stukken geschreven, die ook allemaal opgevoerd zijn.

De Volder heeft de gave om het dagelijkse leven van Elckerlyc in en via het woord uit te tekenen. Hij doet dat in een trefzekere taal, een eigen idioom dat door vele bronnen gevoed wordt. Zijn theaterteksten zijn grotendeels dialogen, veelal een spervuur van korte, tot het uiterste gereduceerde zinnestjes; ook als er een wat langere passage ingelast wordt, lijkt het wel alsof de spreker een dialoog met zichzelf aangaat: wat in de eerste zin gesteld wordt, wordt in de tweede rechtgezet of aangevuld: de monoloog wordt zo tot een mozaïek van kleine, fijne fragmentjes. De Volder mag daarmee als de onbetwiste grootmeester van het staccato in onze theaterliteratuur gelden. Het creatieve taalgebruik maakt van de personages sterke individuen.

Met dit soort sterk verbale theaterteksten zet De Volder een traditie voort, die in de laatste decennia zwaar onder vuur is komen te liggen vanuit het performance-circuit.

Een minpunt van De Volders werk is, dat geen van de teksten die de auteur aan de academie voorlegt, in een publiksuitgave beschikbaar is. Zoals gezegd: een sterkhouders van dit werk is het spetterende taalgebruik dat waarschijnlijk bij geduldige lectuur nog beter tot zijn recht kan komen dan bij de momentane opvoering. De Academie wil ter gelegenheid van deze nominatie een oproep aan de verantwoordelijken doen dat dit literatuurggenre voor een ruimer lezerspubliek toegankelijk wordt gemaakt.

De nominaties Arthur Merghelynck 2003 (over 2002), Nestor de Tière 2004 (over 2003), August Beernaert 2006 (over 2005) en August Beernaert 2007 (over 2006) werden niet toegekend.

B. Vijfjaarlijkse prijs voor podiumteksten van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde

Uit deze nominaties diende de beoordelingscommissie de laureaat te kiezen van de **VIJFJAARLIJKSE PRIJS VAN DE ACADEMIE**. De prijs werd toegekend door de plenaire vergadering van de Academie.

De vijfjaarlijkse prijs voor Podiumteksten van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 2007 gaat naar David van Reybrouck, voor “Die Siel van die Mier”. De Academie neemt de argumentatie opgesteld n.a.v. de nominatie Karel Boury over, maar wenst nog eens heel speciaal de aandacht te vestigen op de plaats die het werk in het oeuvre van de auteur inneemt. Die had zich al vroeger met de stof ingelaten (wat hem trouwens ook een nominatie voor de vijfjaarlijkse Prijs van de Academie voor Proza 2006 heeft opgeleverd). Met dat werk was hij voor een deel op het spoor terecht gekomen van een aantal podiumkunstenaars (Het Muziek Lod en de acteur Josse de Pauw), en hij is op die hun invitatie ingegaan om een aantal relevante ideeën uit zijn boek naar het toneel toe te “vertalen”. Vooral interessant is hoe hij gelijksoortige beschouwingen naar een heel andere context dan die van de prozatekst weet te transponeren. Op die manier komt het universele karakter van zijn gedachtegoed extra uit de verf.

Van Reybrouck bewijst met “Die Siel van die Mier” dat hij een rasauteur is, die ook het heel eigen idioom van het theater van nature beheerst. De Academie wil hem deze Prijs voor Podiumteksten dan ook in de eerste plaats toekennen vanwege zijn kwaliteiten als schrijver.